

Spis treści

Wykazy skrótów	9
1. Akty prawne i modelowe akty prawne	9
2. Sądy	11
3. Publikatory i czasopisma naukowe	11
4. Inne skróty	12
5. Informacja o zasadach cytowania orzecznictwa	12
Wprowadzenie (tło historyczne)	13
Część I. Uwagi prawnoporównawcze	25
1. Cele i systematyka badań porównawczych	25
2. Niemcy	27
2.1. Uwagi ogólne	27
2.2. Obiektywne przesłanki zastosowania instytucji wyzysku	29
2.3. Subiektywne przesłanki zastosowania instytucji wyzysku	32
2.4. Warunki dochodzenia przez stronę wyzyskaną ochrony	37
2.5. Sankcje związane ze stwierdzeniem zaistnienia wyzysku	39
2.6. Inne konstrukcje prawne zbliżone do wyzysku	42
3. Austria	47
3.1. Uwagi ogólne	47
3.2. Obiektywne przesłanki zastosowania instytucji wyzysku	50
3.3. Subiektywne przesłanki zastosowania instytucji wyzysku	52

3.4.	Warunki dochodzenia przez stronę wyzyskaną ochrony . . .	57
3.5.	Sankcje związane ze stwierdzeniem zaistnienia wyzysku . . .	58
3.6.	Inne konstrukcje prawne zbliżone do wyzysku	61
4.	Szwajcaria	67
4.1.	Uwagi ogólne	67
4.2.	Obiektywne przesłanki zastosowania instytucji wyzysku . . .	69
4.3.	Subiektywne przesłanki zastosowania instytucji wyzysku . . .	72
4.4.	Warunki dochodzenia przez stronę wyzyskaną ochrony . . .	76
4.5.	Sankcje związane ze stwierdzeniem zaistnienia wyzysku . . .	77
4.6.	Inne konstrukcje prawne zbliżone do wyzysku	80
5.	Kraje niemieckojęzyczne – podsumowanie	82
6.	Francja	85
6.1.	Uwagi ogólne	85
6.2.	Przesłanki subiektywne	94
6.3.	Przesłanka obiektywna	99
6.4.	Warunki dochodzenia ochrony przez stronę wyzyskaną w zakresie objętym art. 1143 CC	101
6.5.	Sankcje związane ze stwierdzeniem zaistnienia przesłanek objętych art. 1143 CC	102
6.6.	Inne konstrukcje prawne zbliżone do wyzysku	104
6.7.	Podsumowanie	113
7.	Włochy	114
7.1.	Uwagi ogólne	114
7.2.	Subiektywne przesłanki zastosowania instytucji pokrzywdzenia	116
7.3.	Obiektywne przesłanki zastosowania instytucji pokrzywdzenia	118
7.4.	Warunki dochodzenia przez stronę pokrzywdzoną ochrony	119
7.5.	Sankcje związane ze stwierdzeniem zaistnienia pokrzywdzenia	121
7.6.	Podsumowanie	122
8.	Wyzysk w transnarodowych zasadach prawa kontraktów	123
8.1.	Uwagi ogólne	123
8.2.	Terminologia i treść regulacji	125
8.3.	Przesłanki – uwagi ogólne	127
8.4.	Przesłanki subiektywne	129
8.5.	Przesłanka obiektywna	140
8.6.	Przesłanki wyzysku – podsumowanie	147

8.7. Skutki prawne wyzysku	147
8.8. Wnioski	165

Część II. Instytucja wyzysku w Kodeksie zobowiązań.

Historia powstania i oddziaływania regulacji z art. 42 k.z.	169
1. Wprowadzenie	169
2. Przed Kodeksem zobowiązań – dyskusje nad cywilistycznym ujęciem wyzysku	171
2.1. Komisja Kodyfikacyjna, wczesne dyskusje oraz projekt Ernesta Tilla z 1923 roku	171
2.2. Alternatywna propozycja projektu Ignacego Koschembahr-Łyskowskiego	181
2.3. Dalsze prace kodyfikacyjne (rozwińnięcie propozycji projektu Ernesta Tilla)	185
3. Wyzysk (art. 42 k.z.) w Kodeksie zobowiązań	193
3.1. Uwagi ogólne	193
3.2. Opinie Romana Lonchamps de Bérier oraz Ludwika Domańskiego	195
3.3. Zakres zastosowania art. 42 k.z. – poglądy doktryny	198
3.4. Dalsze wątpliwości na tle stosowania art. 42 k.z.	208
4. Ujęcie wyzysku w okresie międzywojennym – podsumowanie	213
5. Wyzysk (art. 42 k.z.) w Polsce Ludowej	218
5.1. Wprowadzenie	218
5.2. Wyzysk w orzecznictwie pierwszych lat powojennych	219
5.3. W kierunku „reinterpretacji” art. 42 k.z.	221
5.4. Wyzysk (art. 42 k.z.) a przepisy ogólne prawa cywilnego (p.o.p.c. z 1950 roku)	222
5.5. Instytucja wyzysku w orzecznictwie lat 50. XX wieku	224
6. Instytucja wyzysku z art. 42 k.z. a ujęcie wyzysku w projektach kodeksu cywilnego z lat 1948–1962	228
7. Podsumowanie	232

Część III. Instytucja wyzysku we współczesnym prawie polskim	237
1. Wprowadzenie	237
2. Wyzysk a wady oświadczenia woli	240
3. Zakres zastosowania art. 388 k.c.	241
4. Przesłanki wyzysku	243
4.1. Przesłanka obiektywna: rażąca dysproporcja świadczeń	243
4.2. Przesłanka subiektywna: świadomość wyzyskującego	248
4.3. Przesłanka subiektywna: sytuacja wyzyskanego	249
5. Roszczenia uprawnionego	255
6. Termin zawity i przedawnienie	259
7. Wyzysk a inne normy prawa cywilnego	261
8. Podsumowanie	268
Część IV. Instytucja zbliżona do wyzysku z art. 387¹ Kodeksu cywilnego	273
1. Uwagi wstępne	273
2. Umowa przewłaszczenie na zabezpieczenie	276
3. Przesłanki nieważności umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie	279
3.1. Uwagi ogólne	279
3.2. Przesłanka podmiotowa	280
3.3. Przesłanka przedmiotowa	282
3.4. Wymagania co do treści umowy i przebiegu jej zawierania	285
4. Kwestia zabezpieczenia odsetek	294
5. Skutki spełnienia się hipotezy z art. 387 ¹ k.c.	295
6. Kwestie intertemporalne	296
7. Wnioski	297
Wnioski końcowe	301
Załącznik nr 1 – treść regulacji polskich i zagranicznych	313
Załącznik nr 2 – treść regulacji transnarodowych	321
Bibliografia	327